

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין לד.

## מסורת הש"ס

(א) לקמן מה. (ב) ג"ז שם.  
(ג) לקמן מה. (ד) לעיל ח.  
(ה) לקמן לו: [ודף לה.].  
(ו) [לעיל ח. לקמן לה.].  
(ז) [שבת פח.]. (ח) זבחים  
פג. (ט) ג"ז שם. (י) [ע"י  
יעב"ז]. (כ) למימר נמי מה  
הסלע כז"ל רש"י. (ל) [רבה  
איכה פרשה ד ד"ה וכו  
מזירה].

תורה אור השלם

1. כל מבזה נפש לפי  
 עדים ירצה וירצה  
 יעד אחד לא יענה בנפש  
 למוות; מבודד לה לה  
 2. אחת דבר אלהים  
 שמים וזו שמעתי כי עז  
 לאליהם; תהלים סב כי  
 3. הלאו כה דברי באש  
 נאם ה' וכפשתי יפצץ  
 קלע; ירמיהו כג כז  
 4. זאת אהרן ואת בני  
 לאמר זאת תורת העלה  
 הוא העלה על מקודה  
 על המזבח כל הלילה  
 עד הבקר ואש המזבח  
 תוקד בו; ויקרא ו ב

## מוסף רש"י

[illegible]

דאמרי אפי' לזכות לא יענה משום דלוגע הוה צדצר שמחזקת  
 ודאג שמא יגמר הדין לחובה ויצא זה עדים להזימן ומיהדר לא  
 מצי הדרי זהו לאחר כדי ליצור דכיון שהגיד שזכ אינו חוזר ומגיד:  
 ממוקי לה באחד מן הסלמידים. אבל בעדים לא מיתוקם משום

נגיעת עדות בדאמרין: "ע"ז אחד  
לא יענה בפשע למוט. למוט הוא  
דאינו עונה כ'י: לא שנו אלא בשעת  
משא ומתן. דבעינן שיעמוד בדבריו  
אחר אחר ראיות שמא ימלא חיוק  
לחכות בשמאל לא טעה: אלא בשעת  
גמור דין. שחפש כבר הכל ועכשיו  
נראה שטעה חזר ומלמד חובה:  
למחרת. משנה היא בפרק היו  
בדוקין אורמו (לקמן דף מ.) גבי הלנת דין:  
דינן אלו כנגד אלו. היכא דנחלקו דבין  
שליש וששה מחייבין ושלשים ואחמשה  
מוכין עיינאן פ' (שני דף ע"ג) אין מנעין  
לחובה וק"ל פי אחד דבין דבראיותיהן  
אלו כנגד אלו עד שיחזור בו אחד מן  
המחייבין דהו לכו מוכין רובא אבל  
לחזור בו אחד מן המוכין לא קטני  
וואס אימא דבגמרא דין יכול לחזור  
וללמד חובה נתיני נמי איפכא ונימא  
אין אחד מן המוכין את דברי המחייבין  
דאיכא הטייה לרעה על פי שנים:

**תנא אכזבא.** ניחא ליה לאהדורי ומייתי משום לישנא מעליא ויהי נמי איפכא: **רואין אובו.** לענין המנין: **והוא שלחו מסס.** כלומר היכי מליא לתרווא לאה דרבי יוסי בר חנינא ככרז והא שלחו מתם **לדברי ר' יוסי** כרז חנינא מואל מכלל רבינו דה **ר' יוסי** לא כבייבא ליה דרבי דלמר בצעשת גמר דין חוזר לחובה: ומשני **אין מואל איסמר.** הכי שלחו ליה ללדברי רבי יוסי ברבי חנינא אין מוואיאין מכלל דברי רב דטעמיה דר' יוסי משום דהשתא מיהא לא הדר ביה: **דברי המהיבין.** פלוני חייב וזמן הטעם הזה פלוני זיכה וזמן הטעם הזה: **בשלמא דברי המהיבין.** הוה: דעביד למיכתב ביום דרבי ואע"ז דמלי למיהדר דבעינן לידע למחר הטעמים משום דאי הדר ביה חד מינייהו מטעמא קמא ומחייב ליה למחר מטעמא אחרינא צעי למיהדר ומיבעי הלנת דין בטעמא בתרא חולי יחזור צו הלילה: **אלא דברי המוכין.** אם איתא דיכול לחזור צו תמה לי למכתבינהו **אם משום שעת משא ומתן דלמחר** הא מילתא צעלגא הא כד שישחור לי למכתב טעמא אללא לאו משום דאי הדר ביה לא צייטנין ליה הלכך צעי למיכתב טעמא דלא ינשייה שחור לטעמיה וזימא (ליה שמה) בדבר ששהדוקין מודים צו הייתי טועה: **טעם אחד משני מקראום.** מפרש לקמן היכי דמי: **אין מונין לכן אללא אלא.** דחד מתקן קראי לאו לחי אלא דהיימאל לן לא נכסחו שני

מקראות לטעם אחד הלכך חד מינייהו  
פסולין שאם עלו לא ירדו: אם הראוי לו.  
דמו ונשחט במחשבת פסול אם עלו לא  
דעתה דרבי יהושע לאו לאיפלוגי אחא

העולה לאשים. וטעמא דרבן גמליאל מעל  
 'כו': ופרכין הוה הא מילניג פליגי. ול

מאי טעמא דר' יוסי בר יהודה דאמר קרא יעד אחד לא יענה בנפש למות למות הוא דאינו עונה אבל לזכות עונה ורבנן אמר ריש לקיש משום דמיהזוי כנוגע בעדותו ורבנן האי למות מאי דרשי ביה מוקמי ליה באחד מן התלמידים כדתניא אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות מגנין שאין שומעין לו ת"ל עד אחד לא יענה \*מגנין\* לאחד מן התלמידים שאמר יש לי ללמד עליו חובה מגנין שאין שומעין לו ת"ל אחד לא יענה בנפש למות: דיני נפשות המלמד כו': אמר רב בלא שנו אלא בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין מלמד זכות חוזר ומלמד חובה מיתבי<sup>6</sup> למחרת משכימין ובאין המזכה אומר אני המזכה ומזכה אני במקומי המחייב אומר אני המחייב ומחייב אני במקומי המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה והא למחרת גמר דין הוא וליטעמך למחרת משא ומתן מי ליכא כי קתני בשעת משא ומתן ת"ש<sup>7</sup> דגין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי המזכין ואם איתא ליתני נמי איפכא תנא אזכות קא מהדר אחובה לא קא מהדר ת"ש<sup>8</sup> דאמר

ר' יוסי בר חנינא: אחד מן התלמידים שזינן  
ועומד במקומו ואמאי נימא אילו הוה קיי  
הדר ביה והא<sup>י</sup> שלחו מתם לדברי ר' יוס  
אין מוצא איתמר תא שמע<sup>י</sup> דשני סופרי  
מן הימין ואחד מן השמאל וכותבין ד  
בשלמא דברי המחייבין למחר חזו טעמא  
דין אלא דברי המזכין מאי טעמא לאו כ  
לחובה לא משגחינן בהו לא כדי שלא יאמרו  
כדכעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן אמרו ע  
מהו אמר ליה "אין מונין להן אלא אחד מגנ  
"אחת דבר אלהים שנים זו שמעתי כי עז לו  
טעמים ואין טעם אחד יוצא מכמה ממ  
"כפטיש יפרצן סלע" מה פטיש זה מתחת  
אחד יוצא לכמה טעמים היכי דמי טעם  
וביד כדתנן<sup>י</sup> מזבח מקדש את הראוי לו  
לאשים אם עלה לא ירד שנאמר<sup>י</sup> העולה  
ראויה לאשים אם עלתה לא תרד אף  
עלה לא ירד רבן גמליאל אומר כל הר  
שנאמר היא העולה על מוקדה על המ  
לגבי מזבח אם עלתה לא תרד אף כל  
לא ירד ותרווייהו מאי קמרבז פסולין מר  
לה ממזבח והא תם מיפלג פליגי דקתני כ  
לדברי ר' יהושע אלא הדם והנסכים שר"ג:  
יורדו אלא אמר רב פפא כדתניא<sup>י</sup> ר' יוס

ועא טעי: **אחד דבר אלהים שמים זו שמעתי.** אבל שמים לא  
 יד: **שיהא דבר שגראה כבר למזבח וזבוחים** [פג:] מפרש למעט  
 והם [פד:] מפרש טעמא שיהי פסולן בקדש כלומר שנספס  
 לא מילפא: מקרא: **כל הראוי לאשים גרמין.** לאשים להקטר  
 גילה תאם שם דכיון שעתלה לא תרד ומשום כשרה לא אינא  
 זבחה תאם [סג:] ומריוהו מרבו פסולין. שנפסלו בעצרה שם עלו לא  
 טעם אחד הוא: **הדם והנספים.** שנפסלו לא ירדו דהא גרא

ישו ככלי. לנשים, לנאש (שם). העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועולה הרי  
לנאפוקי דס ונאכיס, כדמפרש בסיפא אין בין דברי ר"ג לדברי ר' יהושע אלא דס

**א**לף דברי המזבזין ב"ט. פ"ה למה לי למיכתצניהו משום משא ומתן ולתמחר הא מלתא בעלמא הוא כדי שיחזור אחר זכות לכתוב פלוני זיכה ל"ל טעמא אלא משום דאי הדר לא זייתי ליה הלכך רי"ך למיכתב טעמא דלא לימא דדבר שהדוקין מודין בו

הייתי טועה וא"ל ומהאי טעמא  
נריך ליכתוב טעמא אע"פ שיכול  
לחזור בשעת גמר דין משום דבשעת  
משא ומתן דלמחר שלא יאמר בדבר  
שדוקין מודין הייתי טועה ויחזור  
ו"ל כיון דליכא נפקותא כולי האי  
לענין פטור וחובה של ידיו אלל כדי  
שיחזור אחר וכו' לא היה להם לחוש  
לכתוב טעמא מאחר דבשעת גמר  
הדין יכולין לחזור בכל ענין אלל אם  
אינם יכולין לחזור בכל ענין אף בשעת  
גמר דין שיש נפקותא אז ראו לכתוב:  
**בזה פטיש** זה רבינו שמואל גרים  
מחלק שאין הפטיש מתחלק  
אלא הסלע וקשה דהוה ליה ל' למימר  
מה הסלע מתחלקת וכן פסק רבי  
עקיבא (שם פח: ושם) וס' מה פטיש  
מתחלק לכמה נילוות אף כל דיבור  
ודבור שיא' מפי הקצ"ה היה מתחלק  
לשצעים לשון וה"ל למימר ממי מה סלע  
מתחלקת ומפסי' ר"ת וכפטיש יפוצץ  
סלע שהפטיש מתחלקת מן הסלע  
כדאמר' במדש"ט מעשה בא' שלקח  
סנפירים הלך לצודקו נתנו על הסדן  
והכהו בקורנו ונצקו הסדן ונחלקו  
הקורנו וסנפיריו עומד בקורנו  
היינו הו' דכתיב וכפטיש יפוצץ סלע:

מהדר ת"ש<sup>א</sup> דאמר  
ד מן התלמידים שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי  
נימא אילו הוה קיים הדר ביה השתא מיהא לא  
מתם לדברי ר' יוסי בר חנינא מוצא מכלל רבינו  
שמע<sup>ב</sup> דשני סופרי הדיינין עומדין לפניהן אחד  
השמאל וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין  
למחר חזו טעמא אחרינא ובעו למעבד<sup>ג</sup> הלנת  
מאי טעמא לאו משום דאי חזו טעמא אחרינא  
לא כדי שלא יאמרו שנים טעם אחד משני מקראות  
מריב יוחנן אמרו שנים טעם אחד משני מקראות  
אין להן אלא אחד מנהני מילי אמר אביי דאמר קרא  
ים זו שמעתי כי עז לאלהים מקרא אחד יוצא לכמה  
אחד יוצא מכמה מקראות דבי ר' ישמעאל תנא  
מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא  
זוים היכי דמי טעם אחד משני מקראות אמר רב  
קדש את הראוי לו רבי יהושע אומר וכל הראוי  
יירד שנאמר<sup>ד</sup> העולה על מוקדה מה עולה שהיא  
ליתה לא תרד אף כל שהוא ראוי<sup>ה</sup> לאשים אם  
ליאל אומר כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד  
על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראויה  
לא תרד אף כל שהוא ראוי למזבח אם עלה  
קמרב פסולין מר מייתי לה ממוקדה ומר מייתי  
מיפגל פליגי דקתני סיפא אין בין דברי רבן גמליאל  
הדם והנסכים שר"ג אומר לא ירדו ור' יהושע אומר  
פא כדתניא<sup>ו</sup> ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנאמר  
כל

ס' זו שמעתי. אבל שמים לא דיבר אלהים לשמוע אחת: המוצה מקדש. ויזכרים [פס:] מפרש למעוטי קמצים שלא קדשו ככלי. אבל פיגור ושפך ה' פסולן בקדש כלומר שנפסלו בעזרה: רבי יהושע אומר כו'. קא סלקא שמים גרסינן. לאשים להקטרה על האש: העולה על מוקדה. ממוקדה מחד ומשום כשירה לא אינטיך: כל הראוי לאשים גרסינן ולא גרסינן כל שנפסלו בעזרה שאם עליו לא ירדו ולא פליגי אהדיי אלא מר יליף ממוקדה שנפסלו לא ירדו דהא נראו למזבח: לר' יהושע ירדו. דלינן אשים: רל

מזקקת. דבר שהוא למוקד ועולה הרי הוא צהוייתו ולא תרד, היא משמע צהוייתו תהא משמעלה בין דברי ר"ג לדברי ר' יהושע אלא הדם והנפכים (שם).

עין משפט  
נר מצוה

**כב** א מ״י פ״י מהלכות  
סעדרין הלכה ח:  
**כג** ב מ״י שם הלכה ז  
ופ״א שם הלכה א:  
**כד** ג מ״י שם פרק י'  
הלכה ג:  
**כה** ד מ״י שם פ״ז הלכה  
ג [ופ״א הלכה ט]:  
**כו** ה מ״י שם פרק י'  
הלכה ה:  
**כז** ו מ״י פ״ג מהלכות  
פסולי מוקדשין הל' ג:  
**כח** ז מ״י שם הלכה יד:

## רבינו חננאל

[illegible]